

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio II. De scientia simplicis intelligentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

realiter, simul tempore obiectum ut possibile, & ut futurum, prius tamen secundum nostrum modum intelligendi, obiectum intelligit possibile quam futurum, quia obiectum prius est possibile quam futurum; tota enim in obiectis prioritas est, non in cognitione, ideo propter sola obiecta dicuntur esse in Deo plura signa rationis. Denique Deus ab aeterno cognoscit futurum, & ab aeterno potest illud non cognoscere, nam illud ab aeterno non significat aliquid instans determinatum sed totam aeternitatem, nunc enim Deus potest absolute cognoscere obiectum illud non futurum, quamvis ex suppositione quod sit futurum Deus non possit illud non cognoscere ut futurum.

Solutio secundae. Ad secundam Respond. disting. consequent. ergo scientia Dei ab aeterno variari potuit secundum id quod dicit in recto nego: secundum id quod dicit in obliquo concedo, illa enim terminatio est ipsa entitas connotans extrinsece obiectum. Nunc autem variari nullo modo potest etiam secundum id quod dicit in obliquo, quia quidquid est futurum, est ab aeterno futurum; ideoque cum variari non possit obiectum, cognitio quoque ipsa variari non potest etiam extrinsece.

Solutio tertiae. Ad tertiam satis dictum est quare actus qui ab aeterno variari potuit secundum terminationem, nunc variari non possit, quod si aliquid de nouo inciperet esse futurum, fateor quod sine variatione intrinseca posset Deus scire illud de nouo, sed haec omnia pendent ex dicendis de actu libero Dei. Hanc propositionem: Deus aliter scit obiecta quando futura sunt, & quando sunt praeterita, distinguit S. Thomas aliter ex parte sui nego, eodem enim modo Deus illa omnia cognoscit: aliter ex parte obiectorum, concedo, Deus enim cognoscit obiecta illa se aliter habere. Unde hanc propositionem: Deus scit quaecumque sciuit dicit sanctus Thomas esse veram, ex parte Dei, non ex parte enunciabilium, quia licet obiecta diuerso modo se habeant Deus tamen eodem modo illa scit, quia sciuit ab aeterno, quo modo illa futura sint pro hac vel illa differentia temporis.

SECTIO IV.

Multiplex diuisio scientiae diuinae.

Vni sunt species. Certum est primum, scientiam Dei non posse diuidi, etiam per intellectum in multas scientias specie diuersas, quia scientia specificè non differunt nisi per obiecta à quibus specificantur, sed obiectum formale specificans scientiam Dei est vnum simpliciter, quia vnum est in Deo primum obiectum & motuum ut dicitur in sequentibus, ergo non sunt in Deo scientiae plures formaliter diuersae, sed ad summum materialiter.

Prima diuisio. Certum est secundum, scientiam Dei optimè diuidi primum in scientiam simplicis intelligentiae, & scientiam visionis, secundum in scientiam naturalem, & liberam. Tertio in scientiam speculatiuam, & practicam. Primam diuisionem habet hic S. Thomas art. 9. scientia simplicis intelligentiae dicitur illa quae cognoscit obiecta possibilis non cognoscendo actuales eorum existencias. Scientia visionis illa dicitur quae cognoscit obiecta quae habent actualem existentiam pro aliqua differentia temporis & haec est harum scientiarum vera notio, non autem illa quam alij fingunt quod vna praecedat decretum, alia sequatur ut sic excludatur à scientia possibilium scientia media quae neque antecedit, neque sequitur decretum ut postea dicitur.

Secunda diuisio. Secunda diuisio vulgò etiam admittitur, scientia naturalis, & necessaria terminatur ad ea quae non possunt se aliter habere, cuiusmodi sunt Deus, & en-

tia possibilis. Scientia libera dicitur illa quae cognoscuntur obiecta quae possunt se aliter habere, cuiusmodi sunt omnes creaturae in aliqua existentes differentia temporis, ubi patet posteriorem hanc diuisionem multum differre à precedente cum Deus cognoscatur scientia naturali, & tamen scientia visionis.

Tertia diuisio. Tertia etiam diuisio in scientiam speculatiuam & practicam receptissima est, quia scientia Dei (ut dixi) sic est scientia, ut etiam sit ars, & prudentia, speculatiua ergo scientia dicitur illa quae tantum cognoscit obiecta, nihil operando circa illa quo pacto Deus cognoscit se ipsum, & res futuras vel existentes. Practica illa dicitur quae ita cognoscit obiecta, ut dirigat potentiam circa illa operantem, & haec vocari solet scientia approbationis, quae Deo proponitur obiectum amabile ut faciendum. Alias omitto diuisiones scientiae diuinae minus necessarias; difficultas solum esse posset, utrum diuisiones illae, in scientiam simplicem, & scientiam visionis, & in scientiam necessariam & liberam, ita sint adaequatae ut nulla inter illas detur scientia media, sed hoc quaest. 4. commodius soluetur.

QVÆSTIO II.

De scientia simplicis intelligentiae.

His ita generatim constitutis de scientia Dei, venio ad praecipuas eius species, inter quas prima occurrit scientia illa simplicis intelligentiae, quae veratur circa rerum naturas, & proprietates, abstrahendo ab actuali exercitio existentiae, in qua video quæri posse duo, quid cognoscatur, & in quo medio cognoscatur, quod autem quæri poterat ulterius, utrum extra se omnia efficiat, siue utrum illa sit causa rerum, dicitur quaest. 5.

S. I.

Quanam obiecta cognoscantur à Deo per scientiam simplicis intelligentiae.

Certum est primum, ens possibile dupliciter possibile. Primum prout opponitur rei impossibili, id est prout praescindit ab existentia. Secundum prout opponitur rei actu existenti, seu prout negat actualem existentiam. Ens possibile primo modo sumptum significat illud quod non implicat contradictionem, seu illud quod non repugnat existere, quod ut videtur conuenit ipsi etiam Deo, & rei cuiuslibet actu existenti: sumptum autem secundo modo, significat illud quod licet non implicet existere actu, nondum tamen actu existit. De hoc utroque possibili controuersum est inter philosophos quid sit, & quomodo differat ab eo quod actu existit; Primum enim rejicitur vulgò Scotus qui putat, ens illud quod denominatur possibile, esse aliquid actu productum effectiue, aut exemplariter à cognitione diuina, quod vocat esse obiectuum & diminutum. Secundum rejicitur Fonseca, & Albertinus, qui putant ens possibile, esse aliquid esse essentiae actuale distinctum ab esse existentiae, independens à Deo, nullo modo Chimericum, sed reale, quod vocant esse essentiae. Tertio rejici debent quidam recentiores, qui putant rei possibilitatem non esse aliud formaliter, quam omnipotentiam Dei, prout factiuam creaturæ, quasi verò possibilitas non sit aliquid commune Deo, & creaturis; & non possit reddi ratio cur Deus possit creare hominem, quia homo in suo conceptu non includit contradictionem, sicut redditur ratio, cur Deus non possit creare Chimæram, quia illa in suo conceptu includit contradictionem; si enim est prius quod Deus possit creare hominem, quam illum non includere contradictoria,

Eos possibile quid sit.

ria, sic prius erit quod Deus non possit creare Chimeram quam quod illa in suo conceptu includat contradictoria.

Possibili-
tas duo
dicit.

Certum igitur secundò est, quod in quolibet ente possibili duo debent distingui. Primum quod dicit in recto, alterum quod dicit in obliquo, illud quod possibile dicit in recto, est ipsummet ens secundum totam suam entitatem, quam haberet si existeret actu, quia sine dubio ens possibile, illud est quod postea existit, & ens existens secundum totam suam entitatem fuit possibile: In obliquo dicit duplicem possibilitatem in abstracto, altera est intrinseca, & radicalis, altera extrinseca, & proxima. Prima est non repugnantia rei ad existendum, seu negatio contradictoriorum in eo conceptu inclusorum. Quod explicari potest per hanc conditionalem, si res existeret nulla sequeretur contradictio. Ratio enim, ut dixi, cur aliquid sit producibile à Deo, est, quia non includit contradictoria, possibilitas extrinseca creaturæ nihil aliud est, quam omnipotentia Dei factiva talis creaturæ, si enim nulla esset causa quæ posset illam producere, certè illa non esset possibilis. His positis cum quaeritur obiectum materiale scientiæ possibile, difficultas est duplex. Primò quid sit illud, quod scientia illa cognoscit. Secundò quomodo per hoc differat à scientia visionis, cuius totum obiectum videtur cognoscere.

§. I.

Quid sit illud quod cognoscit scientia possibile.

Prima du-
bitatio.

Statim dicitur cognosci res omnes posibles, sed Ratio tamen dubitandi primò est, quia quando Deus cognoscit ens possibile cognoscit aliquid quod actu est nihil, & non ens, sed ens actu existens non est, non ens; nam ens & non ens non possunt identificari, ergo quando Deus cognoscit ens possibile. Non cognoscit id quod postea existit. Minor probatur, nam ens & non ens distinguuntur, sed nihil distinguitur à se ipso, ergo ens existens nunquam potest esse non ens: imò implicat ut non ens conuertatur in ens, & ut negatio formæ conuertatur in ipsam formam: possibilitas autem conuertitur in existentiam, ergo possibilitas rei non est negatio existentiae, sed aliquid reale actuale.

Secunda
dubitatio.

Secundò, implicat ut aliquid concretum dicat in recto ipsum subiectum, in obliquo autem negationem illius subiecti; nihil enim potest esse subiectum negationis sui ipsius, ergo res possibilis quam Deus cognoscit per scientiam simplicem non dicit in recto ipsam rem, & in obliquo negationem existentiae, diceret enim ipsam rem, & negationem ipsius rei. Deinde Petrus hic & nunc actu est possibilis absolute sine conditione, ergo datur nunc aliquid per quod actu sit possibilis. Denique non includere contradictionem est aliquid actuale, hoc est esse possibile, ergo esse possibile est aliquid actu.

Tertia du-
bitatio.

Tertiò, creaturæ posibles ut sic, dicunt ordinem essentialium ad Dei omnipotentiam, ergo possibilitas non potest esse prior natura quam intelligatur Dei omnipotentia, nam relatiua, sunt simul natura & cognitione. Anteced. patet, nam creaturæ, ut sic, sunt entia per participationem à Deo, & implicat illas esse posibles antequam Deus possit illas producere. Quod probò, si prius creatura esset possibilis quam Deus posset illam producere, sequeretur quod Deus non esset primum ens, & prima radix totius realitatis & possibilitatis, si enim est causa totius possibilitatis, debet esse illa prior, sed Deus est primum ens, & prima radix totius possibilitatis ac realitatis, ergo possibilitas non est aliquid prius quam posse produci ab omnipotentia.

Dico primò, per scientiam simplicis intelligentiæ cognoscit Deus totam essentiam rerum omnium possibilem, proprietates, & existentiam ut possibilem esse actu, non autem prout actu exercitam.

Quid co-
gnoscat
scientia
simplex.

Ratio est, quia per hanc scientiam Deus cognoscit omne possibile, sed hæc omnia quæ dixi nimirum essentia, proprietates, & existentia ut possibilis esse actu, sunt possible, ergo illa cognoscuntur per scientiam simplicem. Deinde Deus cognoscens possible cognoscit aliquid verè reale, sed nullo tamen modo actuale, ergo cognoscit solum essentiam & cetera ut præcindunt ab actuali exercitio existentiae, antecedens fusi probabam in metaphys. quia ens possibile illud est quod postea existit, sed ens actu existens est reale, ergo ens possibile est etiam reale. Deinde in ente possibili duo sunt, rectum est ipsum ens postea existens: obliquum est non repugnantia rei ad existendum, illud utrunque est reale, nam esse reale non est aliud quam existere posse actu, seu non habere duo contradictoria in suo conceptu, sicut esse fictum non est aliud quam habere duo contradictoria. Illud autem esse reale nullo modo est actuale, quia rei actualitas, & existentia idem sunt. Deinde quando dicitur Petrus actu est possibilis non significatur aliquid actuale absolute, sed tantum aliquid actuale sub conditione; significatur enim quod si Petrus existeret, non esset vlla contradictio, sed propositio conditionata non significat aliquid actuale sublatâ conditione, ergo possibilitas non significat aliquid reale actuale, cum illud actu non cadat in rem illam absolute; sed in rem cum conditione quod actu esset; tunc enim negatur sequitur esse contradictionem. Deinde obiter, quod ille terminus (possibile) particula est diminuens, & limitans particulam illam (est) sicut si dicam homo est actu mortuus quia tunc illud, (actu) non cadit in (est) sed significat quod olim actu fuerit sic cum dicis quod homo actu est possibilis, non significatur quod nunc sit actu sed quod nunc possit esse actu.

Ad primam Resp. ex dictis in metaphys. negando illam minorem, sed ens actu existens non est non ens, quando nondum est existens. Ad probationem distinguo antecedens, ens, & non ens quod est possibile distinguuntur, nego, ens & non ens quod implicat contradictionem concedo; nam ego ipse qui nunc existo eram possibilis, cum ex veriori sententia, essentia possible non distinguatur realiter ab essentia, & existentia actuali, sed sit omnino eadem, aliqui non produceretur id quod erat prius possibile. Deinde fateor implicare, ut non ens, quod est fictum, & impossibile conuertatur in ens sed nego implicare ut non ens quod est ens possibile conuertatur in ens. Similiter dico negationem formæ, non conuerti vquam in ipsam formam, quamvis subiectum negationis formæ conuerti possit in subiectum habens formam, quando ens possibile sit existens, negatio existentiae non conuertitur in existentiam, sed subiectum in quo est illa negatio existentiae, incipit habere existentiam.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Dices, creatura possibilis est nihil, & verum non ens, ergo quando sit actu existens negatio entis, & existentiae conuertitur in existentiam.

Instantia.

Respond. negando consequentiam nam quamvis creatura possible sit actu nihil & habeat negationem existentiae non est tamen ipsa negatio sui ipsius, & existentiae atque adeo negatio existentiae non conuertitur in existentiam. Quando enim dicitur quod ens possibile sit non ens, vel per non ens intelligis negationem existentiae & sic nego quod ens possibile sit non ens: vel intelligis quod ens possibile habeat negationem existentiae, & sic fateor illud esse non ens.

Ad

Solutio
secundæ
dubitatio-
nis.

Ad secundam Resp. nomen subiecti posse significare duo, primò illud quod recipit, & sustentat formam, secundò illud quod denominatur non existere. Fateor concretum non posse coalescere ex subiecto recipiente negationem sui ipsius: posse autem dicere in recto subiectum, & in obliquo negationem, sic enim simpliciter dicitur res non existens neque dicitur subiectum negationis sui ipsius quod recipiat negationem sui ipsius, sic enim existeret & non existeret, sed dicitur subiectum huius negationis, ex eo præcisè quod subiectum hoc non existat. Deinde distinguo alterum illud antecedens, Petrus actu nunc est absolute possibilis per aliquid quod actu sit, nego, per aliquid quod posset esse actu concedo: nam significatum huius propositionis, Petrus actu est possibilis, significat tantum quod Petrus potest nunc existere, quia prædicatum illud (possibile) limitat significationem verbi (est) sicut si diceret, Petrus est actu mortuus ergo est actu, falsa esset conclusio, quæ similiter falsa est cum dicis Petrus est actu possibilis, vel futurus, ergo est actu, quia possibilitas, & futuritio tollunt omnem actualitatem, & actu possibile dicit tantum aliquid quod esse potest actu, non autem esse actu, actualitas enim illa cadit in existentiam, non in ipsam potentiam. Denique nego quod non includere contradictionem sit aliquid actuale absolute, est enim aliquid quod potest esse actu non quod sit actu, unde homo possibilis differt actu à Chimæra per aliquid quod potest esse actu, non per aliquid quod sit actu.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Respon. creaturas possibles adæquate consideratas, provt sunt creaturæ, dicere ordinem essentialem ad Deum, consideratas autem inadæquate ac præcisè provt sunt possibles, nego illas dicere ordinem ad Deum: quia datur conceptus genericus entis possibilis communis Deo & creaturis: possibilitas ergo ut sic præcisè sumpta prior est quam Dei omnipotentia, quamvis possibilitas creaturæ, ut creatura est, sit posterior, ideo creaturæ radicaliter, & inadæquate possunt esse possibles antequam intelligatur Deus posse illas producere: proximè autem, & adæquate non sunt possibles nisi quia Deus potest illas producere. Deus est reuera primum ens & prima radix & causa totius possibilitatis consideratæ inadæquate ac negatiuè, quia possibilitas eo modo considerata est aliquid commune Deo & creaturis, ergo Deus non potest esse illius radix, alioqui esset prior se ipso.

S. II.

An & quomodo differat obiectum scientia simplicis, ab obiecto scientia visionis.

Ratio
difficulta-
tis.

Hæc est altera difficultas quam omnino insolubilem esse putant multi recentiores; Cum enim scientia simplex, & scientia visionis sint scientiæ aliquo modo distinctæ, debent etiam habere obiecta distincta, si enim utraque idem omnino cognoscit obiectum, non possunt differre illæ scientiæ, quas certum est non differre obiecto formali specificatiuo: sed nihil omnino cognoscitur ex parte obiecti per scientiam visionis, quod non cognoscatur per scientiam simplicem. Quod probatur, nam scientia simplex cognoscit totum illud quod est possibile, scientia verò visionis cognoscit totum quod est existens, sed nihil prorsus est existens siue sit realitas siue formalitas, quod non fuerit, imò quod non sit possibile, ergo nihil prorsus ex parte obiecti cognoscit scientia visionis quod non cognoscatur scientia simplex.

Prima eua-
sio.

Primò enim non satisfaciunt, qui respondent idem omnino cognosci per scientiam simplicem, & per scientiam visionis, sed cognosci in diuerso statu, quia scientia simplex cognoscit essentiam, & existen-

Tom. I.

tiam in statu possibilitatis, scientia verò visionis cognoscit in statu actualitatis, id est secundum exercitium actualis existentia.

Sed contra ille status & exercitium actualis existentia, vel est aliquid reale, & possibile, vel non est aliquid reale, sed fictum, si est aliquid reale, & possibile, ergo cognoscitur per scientiam simplicem, si non est aliquid reale, sed est fictum, non potest cognosci per scientiam visionis, ergo semper scientia visionis nihil cognoscit, ex parte obiecti, quod non cognoscat scientia simplex.

Secunda
euaasio.

Secundò, non sufficit dicere, quod per scientiam simplicem cognoscuntur ut non entia illa quæ per scientiam visionis cognoscuntur, ut entia.

Sed contra, quia scientia simplex cognoscit etiam ea quæ actu existunt secundum totam rationem possibilem, ergo non cognoscit illa ut non entia. Deinde cognoscere Petrum ut non ens, est cognoscere Petrum ut connotat negationem existentia, sed Petrus ut possibilis non connotat negationem existentia, cum sit indifferens ad existentiam & ad negationem existentia, ergo non cognoscitur ut non ens. Præterquam quòd illa negatio existentia, tunc est possibilis cum obiectum actu existit, ergo per scientiam visionis cognoscitur etiam illa negatio existentia, ut negatio possibilis, quam eandem velut actualement cognoscit scientia simplex, ergo utraq; scientia idem cognoscit.

Tertia
euaasio.

Tertiò eadem difficultas est, si respondeas cum Herice quod per scientiam simplicem cognoscitur causa indifferens ad agendum, vel non agendum; nam connotare causam indifferentem, est connotare actionem possibilem, sed scientia visionis cognoscit illam actionem, ergo scientia simplex cognoscit totum quod scientia visionis cognoscit, tota enim difficultas ad actionem reuoluitur.

Vides ergo totam hanc controuersiam eandem ferre esse, ac cum quaeritur in Metaphys. vtrum existentia, & essentia possibilis, quæ abstrahit ab existentia, & non existentia, distinguantur ratione. Quia cum illud totum quod existit sit possibile, nulla videtur esse formalitas in re actu existente, quæ non includatur in re ut possibili.

Resolutio
controuer-
siae.

Dico 2. per scientiam simplicem Deo cognoscitur materialiter totum illud ens creatum, quod cognoscitur per scientiam visionis, sed formaliter tamen, & diuerso modo etiam ex parte obiecti, illud cognoscitur.

Primam partem probant argumenta illa omnia quæ proposui, quia nulla omnino vel realitas vel formalitas est in re actu existente, quam scientia visionis cognoscit, quæ non sit possibilis, & non includatur in re ut possibili, ergo scientia totius possibilitatis attingit saltem materialiter totum quod scientia visionis attingit. Imò si esset aliqua formalitas in re actu existente quam Deus non cognosceret quando cognoscit illam possibilem, sequeretur quod Deus produceret illam formalitatem antequam illam cognosceret.

2. Pars explicatur, & probatur, ut scientia simplex differat à scientia visionis nõ requiritur ut scientia visionis cognoscat aliquod ens, quod nõ cognoscat scientia simplex, imò nec ut cognoscat aliquam formalitatem, aliquem statum, aliquam rationem, aliquem modum, quem nõ cognoscat scientia simplex; sed sufficit quod illud idem ens cognoscat diuerso modo, & sub diuersa ratione; aliud enim est cognoscere talem rem, talem eius rationem, & modum, aliud cognoscere rem tali modo & sub tali ratione etiam ex parte obiecti. Fateor quod scientia simplex, cognoscit omnem modum, & omnem rationem, quam cognoscit scientia visionis, sed nego quod cognoscat ea eodem modo; quia scientia visionis cognoscit omnia provt sunt actu extra causas, scientia simplex cognoscit ea provt in suo conceptu non includunt contradictionem, quæ duo vt vides

I. valde

valde diuersa non in ratione rei, & materialiter, sed in ratione obiecti & formaliter.

Prima instantia. Instabis primò, ille modus qui cognoscitur per scientiam visionis est possibilis, ergo cognoscitur per scientiam simplicem, ergo illæ duæ scientiæ non differunt obiectis.

Resp. illum modum qui cognoscitur per scientiam visionis cognosci per scientiam simplicem, sed non cognosci eodem modo, & formaliter, vnde dixi scientias differre obiectis formaliter sumptis, non entitatiuè sumptis & materialiter.

Secunda instantia. Instabis secundò, ille modus diuersus, vel se tenet ex parte obiecti, vel ex parte cognoscentis, non primum quia ostensum est totum cognosci per scientiam simplicem quod cognoscitur per scientiam visionis: non secundum quia scientiæ dicuntur differre obiectis non autem per solam fictionem intellectus, imò videre rem existentem, est, videre aliquid quod non est quando videtur possibilis.

Respond. illum diuersum modum cognoscendi res easdem, non se tenere solam ex parte actus, sed ex parte obiecti, non quidem materialiter sumpti & in ratione rei, sed ex parte obiecti sumpti formaliter, & in ratione obiecti. Vnde nego quod scientia visionis cognoscat aliquam rem, aut modum, quem non cognoscat scientia simplex. Nam scientia visionis (vt dixi) cognoscit essentiam, & existentiam, vt actum positam, scientia simplex considerat illa eadem vt non repugnantia, itaque non repugnantia quæ in scientia visionis se habet materialiter, in scientia simplici, se habet formaliter, & contra.

Addi poterat hic vtrum Deus se ipsum etiam cognoscat per scientiam simplicem, non quod Deus cognoscat se ipsum præscindendo ab actuali existentia, sed quod cognoscatur à nobis cognoscere vnum attributum, v. g. quin cognoscatur à nobis cognoscere illud vt existens, in quo sensu nihil esset absurdum dicere quod Deus se ipsum etiam cognoscit per scientiam simplicem.

SECTIO II.

In quo medio cognoscantur à Deo possibilia.

Dixi quid cognoscat Deus per scientiam simplicem, nunc difficilius est obiectum formale, & medium, in quo illa omnia cognoscit. Cognoscit enim possibilia in se ipso vt obiecto formali & medio prius cognito, si aliqua perfectio Dei sit ratio cognoscendi creaturas, & specificet cognitionem quam de illis habet: cognoscet autem illas in se ipsis motiue si creatura sit obiectum materiale, simul & formale, specificans cognitionem diuinam.

Triplex dubitatio. Ratio autem dubitandi est primò, quia si Deus in sua Omnipotentia cognosceret creaturas tanquam in medio prius cognito, sequeretur quod scientia Dei, posterior esset quam attributum omnipotentia, consequens est absurdum, ergo Deus non cognoscit creaturas possibiles in sua Omnipotentia. Maior clara est, quia obiectum formale specificans & medium prius cognitum, est prius cognitione, tu autem vis Omnipotentiam esse medium prius cognitum, specificans cognitionem, ergo prior est quam cognitio. Quod tamen absurdum est, quia Omnipotentia, est attributum posterius non solum intellectu sed etiam voluntate. Deinde quia scientia Dei dirigit omnipotentiam, ergo manifestum est, quod est prior quam omnipotentia. Denique non ideo Deus est omniscius, quia est omnipotens, si enim non esset omnipotens, non propterea sequeretur quod non esset omniscius.

Secundò, intellectus infinitus cognoscit necessariò omne cognoscibile, sed creaturæ possibiles sunt

aliquid cognoscibile in se ipsis, ergo Deus cognoscit illas in se ipsis, sed cognoscere creaturam in se ipsa, est creaturam esse medium specificans cognitionem diuinam, ergo creatura est medium specificans Dei cognitionem. Neque satis est dicere creaturas cognosci à Deo in se ipsis terminatiue, nam cognoscere rem in se ipsa, est creaturam esse obiectum formale motiuium, sicut cum dico creaturas cognosci in omnipotentia, significatur omnipotentiam esse obiectum formale motiuium talis cognitionis.

Tertiò, Deus non potest cognoscere mala, entia rationis, & impossibilia in se ipso motiue, ergo cognoscit illa motiue in se ipsis.

Dico primò, Deus cognoscit creaturas possibiles in sua omnipotentia tanquam in obiecto formali & medio prius cognito, ita S. Thomas & omnes Doctores olim citati pro visione possibilium in verbo, est enim eadem ratio de diuina cognitione.

Primò enim sic expresse asserunt Patres, Dionysius in primis & Aug. nam ille c. 7. de diuin. nominib. *Non enim (inquit) ex rebus ipsis res discens, nouit eas diuina mens, sed ex se ipsa, & in se ipsa secundum causam omnium, scientiam, & notionem, & essentiam præhabet, & ante comprehendit, non singulis secundum cuiusque speciem intendens, sed secundum unicam causam complexiorem cuncta sciens, & continens:* tum addit se ipsam, *igitur diuina sapientia noscens sciet omnia materialia sine materia & indiuise diuisibilia, & vnicè multa: ipso vno omnia, & cognoscens, & producus:* tum concludit hac igitur ratione Deus, *res cognoscens, non scientià rerum, sed sui ipsius ipsas nouit.* Vide Cyparissiotam Decade 5. c. 5. neque minus perspicue loquitur Augustin. l. 6. de Trinit. c. 10. vbi verbum Dei vocat artem quandam omnipotentis, & sapientis Dei, plenam omnium rationum viuientium, concluditque, ibi nouit Deus omnia quæ fecit per ipsam, & l. 5. de Genesi ad litteram adducens illud Ioan. 1. quod factum est in ipso vita erat, *In qua vita (inquit) vidit omnia quando fecit, & sicut vidit ita fecit, non præter se ipsum, videns, sed in se ipso.*

Secundò, rationes superius allatæ pro visione creaturæ huc omnino faciunt, nam vt aliquid cognoscatur in alio vt medio, & obiecto formali sufficit connectio necessaria, & continentia, Dei omnipotentia continet eminenter omnia possibilia, & cum illis connexa est necessariò, vt dixi, ergo illa potest esse medium, in quo Deus cognoscat possibilia. Deinde illud quod est medium sufficiens ad cognitionem comprehensiuam causæ potest etiam esse medium ad distinctam cognitionem effectuum, sed Deus in se ipso est medium ad comprehensionem omnipotentia, ergo est etiam medium ad comprehensionem effectuum omnium possibilium. Denique cognitio diuina debet necessariò habere obiectum formale motiuium à quo specificetur, sed non potest habere obiectum formale à se distinctum, alioqui penderet à creaturis, & illis indigeret ad aliquam sui perfectionem, ergo, &c.

Dico secundò, Deus cognoscit etiam in se ipsis possibilia materialiter, & terminatiue, non cognoscit illa in se ipsis formaliter, & motiue.

Ratio est, quia Dei cognitio (vt dixi) non potest specificari à creatura, alioqui ab ea penderet, & ad eam referretur, & Deus careret aliqua perfectione intrinsecâ, quam haberet si creaturæ illæ non essent possibiles, ergo Deus non cognoscit in se ipsis formaliter, & motiue creaturas possibiles, cognoscit autem illas in se ipsis materialiter, & terminatiue, quia illas cognoscit vt sunt in se ipsis, eodem modo, ac si ab illis moueretur immediatè, & ab illis specificaretur, vt ex cognitione futurorum magis constabit.

Ad primam Resp. scientiam Dei prout terminatur ad

Prima conclusio.

Patres.

Rationes.

Secunda conclusio.

Solutio primæ dubitationis.

ad obiectum primum, esse attributum prius omnipotentia etiam in actu primo operatiua, scientiam autem Dei, vt terminatur ad obiectum secundarium esse posteriorem omnipotentia etiam vt in actu primo operatiua, esse autem ratione prius, quam sit omnipotentia, vt in actu secundo operatiua vt recte probat Arrubal. d. 3. i. c. 4. & 5. ad probationem igitur minoris. Resp. omnipotentia vt actu operantem esse attributum posterius intellectu & voluntate: omnipotentiam autem vt operatiuam in actu primo esse attributum prius intellectu, & voluntate vt fertur in creaturas, & obiecta secundaria. Scientia dirigit omnipotentiam actu operantem, non dirigit omnipotentiam vt in actu primo operatiuam. Deus nunc ideo est omniscius, quia est omnipotens, si non esset omnipotens, non esset omniscius eo modo quo nunc de facto est omniscius.

Instabis, omnipotentia in actu primo non est completa nisi per scientiam per quam dirigitur, ergo scientia Dei est prior etiam omnipotentia vt in actu primo.

Resp. disting. antec. omnipotentia non est adaequate completa in ratione potentia proxime operatiua nisi per scientiam, per quam dirigitur concedo: non est in actu primo completa precise in ratione potentia absolute sumpta nego. Vnde scientia est prior quam omnipotentia, vt in actu primo operatiua proxime, non est prior quam omnipotentia sumpta absolute.

Solutio
secunda.

Ad secundam Resp. conced. quod Deus cognoscit creaturas possibiles in seipsis terminatiue vt obiectum secundarium, non autem motiue, vt obiectum primum. Cognoscere creaturas in se ipsis terminatiue vt obiectum secundarium non est creaturas esse medium in quo ipse cognoscantur, & quod specificet cognitionem. Nam vt aliquid sit medium specificans cognitionem id est constituens cognitionem in tali specie, necessarium est vt moueat intellectum primum; si enim non moueat neque sit obiectum primum, iam supponit intellectionem plenè constitutam in tali specie atque adeo non specificabit. Cum ergo sola essentia Dei, sit obiectum motiuum, & primum ad quod terminatur cognitio diuina, necesse est vt illa cognitio totam suam speciem & perfectionem intrinsecam & essentialem accipiat ab essentia, non autem à creaturis, à quibus implicabit specificari cognitionem, cum illa non sint obiecta nisi secundaria, quae supponunt essentiam cognitionis plenè constitutam, imò implicat in terminis vt aliquid sit obiectum secundarium & sit constitutum.

Instabis, eo ipso quod res cognoscitur in seipsa iam non est obiectum secundarium, nam esse secundarium est cognosci in alio: imò in beatis creaturae sunt obiecta secundaria, & tamen perfectio cognitionis mutatur indiuidualiter mutata creatura quae cognoscitur.

Solutio
tertia.

Resp. posse fieri vt aliquid sit obiectum secundarium, licet cognoscatur in se ipso terminatiue tantum, si enim cognoscatur in se ipso, & tamen supponat cognitionem infinitam adaequate constitutam per terminationem ad obiectum infinitum à quo sumit totam suam essentiam & singularitatem, erit obiectum secundarium, & tamen cognoscetur in se ipso terminatiue. Cognitio ergo diuina cum sit infinite perfecta prout terminatur ad essentiam adaequate per illam constituitur, non autem per creaturas, ad quas non extenditur nisi postquam est adaequate constituta in ratione cognitionis. Vnde si desineret terminari ad creaturas intrinsece, nihil tamen amitteret suae perfectionis intrinsecae, vt dicitur infra. Et in hoc est discrimen visionis creatae, quae cum non accipiat perfectionem infinitam in ordine ad obiectum primum, per ordinem ad obiectum secundarium indiuiduari potest non autem cognitio increata.

Tom. I.

Ad tertiam Resp. Deum cognoscere, entia rationis, & mala primò indirectè in se ipso, quatenus videt in se ipso causas, à quibus illa possunt cognosci, & fieri; loquor enim solum de cognitione possibilem, secundò directè illa cognoscit, & immediatè in se ipsis sed terminatiue solum & secundariò, vt dixi.

QVÆSTIO III.

De scientia visionis. Art. 13.

L Oquitur de hac scientia sine dubio August. l. 11. c. 19. cum eam omni humano intellectui dicit esse inscrutabilem. *Longè (inquit) est iste modus ab acie mea, inualuit ex me, & non potero ad illum.* Patet enim latissimè, scientia hæc, quæ cognoscit Deus se ipsum, & res omnes extra se in aliqua differentia temporis existentes id est præteritas, præsentis, futuras, tunc necessariò à causis necessariò agentibus, tunc contingenter, à causis liberè operantibus. Nul- lum verò potest esse dubium circa scientiam certam, intuitiuam, & quidditatiuam quorumlibet existentium, præteritorum, aut etiam necessariò futurorum, sed ad futura libera tota reuoluitur disputatio, in qua difficultas est primò vtum omnia illa distinctè cognoscat Deus. Secundò in quo medio illa cognoscat quod est obscurissimum inuenire.

SECTIO I.

Vtrum Deus cognoscat distinctè futura omnia contingentia.

C Ertum est primò futuritionem rei, esse aliquid verè reale, præsupponens liberum Dei decretum sed non esse tamen aliquid actu præsens. Quod sit aliquid reale, manifestum est, quia licet nullus intellectus cogitet rem futuram, verè futura est, præsupponit autem essentialiter decretum Dei, de præbendo tali tempore concursu causa, à qua talis effectus exiturus est, quia sicut res in tempore non potest existere sine actuali concursu Dei, sic neque futura esse potest sine concursu Dei futuro; non potest autem esse futurus concursus Dei, quin Deus ab æterno decreuerit præbere concursum hunc tali tempore; nihil enim Deus facit in tempore quod ab æterno facere non decreuerit, ergo rei futuritio præsupponit essentialiter æternum Dei decretum de concursu exhibendo, alioqui res in tempore posset existere independentè à concursu, si esset futura independentè à decreto illius præbendi. Quale autem sit decretum illud, an sit absolutum, an conditionatum, an determinatum, an indifferens postea explicabitur. Nunc satis est dicere illud qualecunque tandem sit præsupponi ante omnem futuritionem, quam dixi sic esse aliquid reale, vt non sit tamen aliquid actu præsens, vt dixi, de possibilitate, quia quando dicitur aliquid esse actu nunc futurum, non significatur futuritionem esse aliquid actu præsens, sed esse aliquid quod erit actu, quia futurum, est aliquid minuens significationem verbi (est) quæ non significat existentiam actuale, sed solam identitatem prædicati.

Futuritio.

Est autem difficile dicere quid sit reale illud, quod non est solum possibile, sed neque adhuc est actuale, de quo fusè disputat Suarez tomo 2. de gratia in prolegom. c. 7. vel enim dices illud esse, quod talis effectus causam habeat determinatam, & hoc dici non potest, quia causa nondum est, & non est adhuc determinata, sed erit, & se ipsam determinabit. Vel dices esse quod Deus decreuerit rem esse tali tempore, & hoc manifestè falsum est, quia decretum Dei nõ est absolutum pro effectibus liberis, vt ostendam postea imò sicut rem esse actu existentem est aliquid illi in-

L 2

trinsecum;